

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ/ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΣΧΟΛΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ		
ΤΜΗΜΑ-ΤΟΜΕΑΣ	ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κ7	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5^ο εξάμηνο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Παρουσιάσεις-Διαλέξεις-Σεμινάρια	1		
Άσκηση - Εκπόνηση μελέτης	1		
Εφαρμογή - Υλοποίηση Project	1		
Σύνολο Μαθήματος	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	<p>Γενικού Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Ειδικού Υποβάθρου, Εμβάθυνση Επιστημονικής Περιοχής, Ειδίκευση γενικών γνώσεων, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων, Εκπόνηση πρωτότυπου καλλιτεχνικού έργου</p> <p>Υποχρεωτικό εργαστηριακό μάθημα Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό εργαστηριακό μάθημα Υποχρεωτικό θεωρητικό μάθημα Κατ' επιλογήν υποχρεωτικό θεωρητικό μάθημα</p>		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν έχει προαπαιτούμενα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eikastikaerga.blogspot.com/		
ΨΗΦΙΑΚΗ ΤΑΞΗ (e-class)	http://eclass.asfa.gr/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Εντός του πεδίου της εκπαίδευσης (περιγραφές των προγραμμάτων σπουδών/των ενοτήτων και των μαθημάτων, στα εκπαιδευτικά πρότυπα, στα προσόντα, στους τίτλους σπουδών και στα πρότυπα αξιολόγησης)

A. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις:

- 1) Οργανώνουν τη σπουδή τους για τη θεωρητική εξέταση του αντικειμένου της Παιδαγωγικής, τις ασκήσεις του μαθήματος και τη μελέτη ειδικής βιβλιογραφίας.
- 2) Προσδιορίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν το νέο άτομο, κατά τη διαδικασία της αγωγής και της μάθησης.
- 3) Διευρύνουν το γνωστικό τους πεδίο για να συνδέσουν την παιδαγωγική θεωρία με τη διδακτική πράξη, αποκτούν δηλαδή παιδαγωγική γνώση των μεθόδων διδασκαλίας, της θεωρίας της διδακτικής και της σχολικής πράξης.
- 4) Αξιοποιούν γνώσεις από το πεδίο της Διδακτικής Μεθοδολογίας που συνδέονται με την αρχιτεκτονική της μάθησης, τις μεθόδους και τις τεχνικές της διδασκαλίας.
- 5) Διερευνούν ένα ζήτημα/πρόβλημα/σενάριο στον τομέα της εφαρμοσμένης παιδαγωγικής, με την οργάνωση σχεδίων, την αναδιατύπωση ιδεών, εννοιών καθώς και προτάσεων για τη διαχείριση/επίλυση της περίπτωσης.

B. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν ευρεία και ενοποιημένη γνώση:

- 1) Συνδέουν τους διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους με κοινό αντικείμενο μελέτης τα διάφορα φαινόμενα της αγωγής, της εκπαίδευσης και της μάθησης σε όλες τις φάσεις εξέλιξης του ανθρώπου.
- 2) Προσδιορίζουν τις γνωστικές απαιτήσεις του τομέα συνδυάζοντας την πρακτική εφαρμογή της εργαστηριακής άσκησης με τις θεωρητικές κατευθύνσεις.
- 3) Παράγουν δημιουργική, πρακτική εργασία που βασίζεται σε συγκεκριμένες θεωρίες, εργαλεία και μεθόδους συνδυάζοντας διαφορετικούς τομείς των σπουδών τους.

Γ. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν διανοητικές δεξιότητες:

- 1) Διαφοροποιούν και αξιολογούν θεωρίες και προσεγγίσεις σε προβλήματα που συνδέουν τους διάφορους επιστημονικούς κλάδους της Παιδαγωγικής.
- 2) Εντοπίζουν, αξιολογούν, ενσωματώνουν και αναφέρουν σωστά πολλές πηγές πληροφοριών σε διαφορετικά μέσα ή διαφορετικές γλώσσες σε έργα, εργασίες ή εφαρμογές.

Δ. Οι φοιτητές/φοιτήτριες, ως προς την εφαρμοσμένη και συνεργατική μάθηση:

- 1) Παρακολουθούν διαλέξεις/διδασκαλίες/σεμινάρια από ειδικούς επιστήμονες του αντικειμένου και του ευρύτερου χώρου των ανθρωπιστικών επιστημών.
- 2) Συμμετέχουν σε στοχευμένα εργαστήρια/εργαστηριακές ασκήσεις/σενάρια από ειδικούς επιστήμονες του αντικειμένου και του ευρύτερου χώρου των ανθρωπιστικών επιστημών.
- 3) Εκπονούν σχέδια εργασίας-project και ασκούνται σε σενάρια εκπαιδευτικής έρευνας αναπτύσσοντας πρωτοβουλία και αυτενέργεια.
- 4) Συμμετέχουν σε παιδαγωγικές δράσεις, εκπαιδευτικού, ευρύτερα πολιτιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα.

- 5) Μελετούν σχολιασμούς για το έργο παιδαγωγών και εικαστικών καλλιτεχνών/δασκάλων, εκτιμούν κριτικές από άτομα και ομάδες.

Ε. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν γενικές ικανότητες:

- 1) Συνδέουν την έρευνα και τον πειραματισμό στο πεδίο εφαρμογής, τη διδακτική πράξη μεταξύ παιδαγωγού και παιδαγωγούμενου.
- 2) Προσεγγίζουν το πιθανό μελλοντικό εργασιακό τους περιβάλλον ώστε μέσα από την απόκτηση των απαραίτητων θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων, να μπορούν να διαχειριστούν ευέλικτα και αποτελεσματικά θέματα που προκύπτουν στο πλαίσιο της διδασκαλίας.

ΣΤ. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν καθολική και κοινωνική μάθηση:

- 1) Ανακαλύπτουν την αρμονική συνύπαρξη των εννοιών της Παιδαγωγικής, της Αγωγής της Εκπαίδευσης και με διεθνείς όρους "Education & Culture".
- 2) Οικοδομούν γνώσεις, αποκτούν δεξιότητες, υιοθετούν αξίες για να διαμορφώσουν στάση και συμπεριφορά που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντός του.
- 3) Προσεγγίζουν τη σύνδεση της κριτικής σκέψης με τη δημιουργική πράξη, στη λειτουργία τους όχι μόνο στην προσωπική έκφραση αλλά και τις κοινωνικές τους προεκτάσεις στη σύγχρονη εποχή.
- 4) Κοινωνούν στην ομάδα το ατομικό τους έργο και θέτουν το προσωπικό όραμα στο σχολιασμό και την κρίση των 'σημαντικών άλλων'.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ/ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο της Παιδαγωγικής επιστήμης είναι τα θέματα της αγωγής και ανάπτυξης του νέου ανθρώπου με στόχο να λειτουργήσει ως φορέας πολιτισμού και κοινωνικής αρμονίας. Η παιδαγωγική θεωρία (αρχές/γνώσεις), ωστόσο, αναπτύσσεται και θεμελιώνει την παιδαγωγική πράξη (έρευνα/δράση) η οποία οικοδομείται με ειδικές μεθόδους και εργαλεία επιστημονικής έρευνας όπως είναι η παρατήρηση και το πείραμα και τελικά, η εμπειρία ανατροφοδοτεί τις θεωρητικές αρχές. Η σχολική πράξη, ως τόπος αγωγής, αποτελεί τον πυρήνα της πρακτικής δραστηριότητας της Παιδαγωγικής (ερέθισμα, μάθηση, άσκηση), προσομοίωση της βιωματικής εμπειρίας στο εργαστήριο τέχνης.

Το μάθημα της ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ στοχεύει ως Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική να ενισχύσει την προετοιμασία των φοιτητών του Εικαστικού Τμήματος, εν δυνάμει λειτουργών της εικαστικής αγωγής, να ανακαλύψουν την πολύπλευρη μελέτη της παιδαγωγικής διαδικασίας και να υποστηρίξουν στην εκπαιδευτική πράξη το «τι» θα διδαχθεί (γνώση) αλλά και το «πώς» θα διδαχθεί (η μέθοδος διδασκαλίας), σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες όπως οι πρόσφυγες, οι μετανάστες, τα ΑμεΑ, οι ασθενείς σε νοσοκομείο, οι εκπαιδευόμενοι/εκπαιδευόμενες στα Καταστήματα Κράτησης κ.ά.

Πιο αναλυτικά, οι άξονες ανάπτυξης του μαθήματος:

1. Η Παιδαγωγική ως επιστήμη

- α) Έννοιες
- β) Η προβληματική
- γ) Ο ορίζοντας
- δ) Οι κατευθύνσεις

	<p>2. Παιδαγωγική & Διδακτική πράξη</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το σχολείο εργασίας – Το παράδειγμα του Bauhaus • Αγωγή και εκπαιδευτική πράξη: <ul style="list-style-type: none"> (I) Το μορφώσιμο του ανθρώπου (II) Η πραξιακή διάσταση της αγωγής: <ul style="list-style-type: none"> α. Σκοπός της αγωγής β. Παράγοντες αγωγής γ. Το σχολείο ως φορέας εκπαίδευσης, μάθησης, αγωγής δ. Μέσα αγωγής ε. Παιδαγωγικές αρετές του δασκάλου • Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική • Επιστήμες της εκπαίδευσης <p>3. Σχολική παιδαγωγική</p> <p>Γενικές αρχές της εκπαίδευσης</p> <p>Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Πολιτιστικά Θέματα, Μουσειοπαιδαγωγική</p> <p>Αντιρατσιστική εκπαίδευση, Ηθική εκπαίδευση, Διαπολιτισμική εκπαίδευση</p> <p>Η εικαστική εκπαίδευση</p> <p>4. Ειδική Παιδαγωγική</p> <ul style="list-style-type: none"> α. Θεραπευτική Παιδαγωγική β. Παιδαγωγική της ένταξης – Η συμπερίληψη γ. Ψυχικής υγείας δ. Κοινωνική Παιδαγωγική
--	--

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>(υπογραμμίστε την επιλογή σας)</i>	☐ <u>Πρόσωπο με πρόσωπο</u>	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>(υπογραμμίστε την επιλογή σας)</i>	☐ <u>Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία</u> ☐ <u>Χρήση Τ.Π.Ε. στην εργαστηριακή εκπαίδευση</u> ☐ <u>Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με τους φοιτητές</u>	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα <i>Τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας (σε σύνολο 50 ωρών εξαμήνου)</i>	Φόρτος Εργασίας <i>Εξαμήνου</i>
	Παρουσιάσεις-Προβολές-Διαλέξεις	50
	Διαδραστική διδασκαλία	10
	Σεμινάρια	10
	Εφαρμογές-Υλοποίηση Project	30
	Άσκηση-Εκπόνηση μελέτης	15
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	10
	Σύνολο Μαθήματος	125

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	A. Γλώσσα Αξιολόγησης
	☐ Ελληνική
	B. Μέθοδοι αξιολόγησης
	☐ Μικτή αξιολόγηση <ul style="list-style-type: none"> – Πρόοδος (κατά τη διάρκεια του μαθήματος): 15% – Μελέτη: 5% – Project: 30% – Γραπτή εξέταση εξαμήνου με αξιολόγηση στοιχείων θεωρίας, ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, σύντομη μελέτη περίπτωσης, επίλυση προβλημάτων: 50%
Γ. Κριτήρια αξιολόγησης	
α. Κριτήρια αξιολόγησης εργασιών εξαμήνου	
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Βαθμός αξιοποίησης θεωρίας στην παιδαγωγική πράξη</u> 2. <u>Βαθμός πρωτοτυπίας</u> 3. <u>Δυνατότητα εφαρμογής σεναρίου/εργασίας</u> 4. <u>Αντιληπτική ωρίμανση</u> 5. <u>Ενίσχυση των εργασιών της ομάδας</u> 	
Δ. Πρόσβαση στους φοιτητές	
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Προφορική ενημέρωση φοιτητή</u> 2. <u>Βαθμολογική αξιολόγηση (γραπτό/εργασία/μελέτη)</u> 	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Δανασσής-Αφεντάκης, Α. (2015). <i>Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Θεματική της Παιδαγωγικής Επιστήμης, τ. Α΄</i>. Αθήνα, Γρηγόρη – Bartlett, S. & Burton, D. - επιμ. Στέφανος Βασιλόπουλος. (2019). <i>Εισαγωγή στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης</i>. Μτφρ. Έ. Αυγήτα. Αθήνα, Gutenberg – Δαρδανός – Ματσαγγούρας, Η., Χατζηγεωργίου, Γ. (2009). <i>Εισαγωγή στις Επιστήμες της Παιδαγωγικής Εναλλακτικές Προσεγγίσεις, Διδακτικές Προεκτάσεις</i>. Αθήνα, Gutenberg - Δαρδανός <p>- Συναφή επιστημονικά έντυπα/περιοδικά (ενδεικτικά):</p> <p>Arnheim, R. (1999). <i>Τέχνη και οπτική αντίληψη</i>. Αθήνα, Θεμέλιο</p> <p>Αρντουέν, Ι. (2000). <i>Η καλλιτεχνική αγωγή στο σχολείο</i>. Ελλ. μτφρ. Μαριλένα Καρρά. Αθήνα, Νεφέλη</p> <p>Βάος, Α. (2008). <i>Ζητήματα διδακτικής των εικαστικών τεχνών: το καλλιτεχνικό εγχείρημα ως παιδαγωγική πράξη</i>. Αθήνα, Τόπος</p> <p>Charman, L. H. (1993). <i>Διδακτική της τέχνης-Προσεγγίσεις στην καλλιτεχνική αγωγή</i>. Ελλ. μτφρ. Α. Λαπούρτας, Γ. Χαραλαμπίδης, Ε. Κυπραίου, Α. Βαρδάλου-επιμ. Π. Χριστοδουλίδης. Αθήνα, Νεφέλη</p> <p>Γκλυν, Τ. & Σιλκ, Α. (2009). <i>Η ψυχολογία του παιδικού σχεδίου</i>. Μτφρ. Φωτεινή Μπωνώτη. Αθήνα,</p>

Καστανιώτης

Cohen, L. & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Ελλ. μτφρ. Χ. Μητσοπούλου και Μ. Φιλοπούλου. Αθήνα, Μεταίχμιο

Δανασσής-Αφεντάκης, Α. (2000). *Παιδαγωγική Ψυχολογία, Μάθηση και Ανάπτυξη*, τ. Α' & Β'. Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ

Δανασσής-Αφεντάκης, Α. (2000). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Η εξέλιξη της παιδαγωγικής και διδακτικής σκέψης*, τ. Β'. Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ

Gardner, H. (1994). *The art and human development: a psychological study of the artistic process*. New York, Basic Books.

Gardner, H. (1993). *Creating minds: An anatomy of creativity seen through the lives of Freud, Einstein, Picasso, Stravinski, Eliot, Graham and Gandhi*. New York, Basic Book

Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences: the theory in practice*. New York, Basic Books.

Gardner, H. (1990). *Art education and human development*. Los Angeles, Getty Publications

Gardner, H. (1990). *Multiple Intelligences: Implications for Art and Creativity*. In *Artistic Intelligences: Implications for Education*, William J. Moody, 11-27. New York, Teachers College Press

Kandisky, W. (1981). *Για το πνευματικό στην τέχνη*. Αθήνα, Νεφέλη. Βιβλιοθήκη της τέχνης

Κούσουλας, Φ. (2004). *Σχεδιασμός και εφαρμογή διαθεματικής διδασκαλίας*. Αθήνα, Ατραπός

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα, Γρηγόρης

Μερεντιέ Ντε Φλοράνς. (1981). *Το παιδικό σχέδιο*. Ελλ. μτφρ. Δημήτρης Ψυχογιός. Αθήνα, Υποδομή

Stern, Ar. (1992). *Από το αυθόρμητο ιχνογράφημα στις γραφικές τέχνες*. Αθήνα, Δίπτυχο

○ Ηλεκτρονικές βιβλιογραφικές βάσεις (online bibliographic databases):

Open Library (<http://openlibrary.org>), International Sociological Association (www.isa-sociology.org), Social Science Research Network (www.ssrn.com), Arts and Humanities Search (AHSearch), Educational Resources Information Clearinghouse (ERIC), Δίκτυο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (www.heal-link.gr), Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (www.biblionet.gr)

○ Ηλεκτρονικές Εγκυκλοπαίδειες και Λεξικά, Ημερολόγια:

www.artyclopedia.com, www.britannica.com, www.wikipedia.org, www.enotes.com/oxford-art (Oxford Dictionary of Art), www.getty.edu (Union List of Artist Names)